

Kun lapsi tuo tai on tuonut esille sinua huolestuttavia asioita – Lapsen kanssa puhuminen

Kaija Lajunen, Pirjo Lahtinen ja Tuija Valkonen

Kun lapsi kertoo tai muutoin tuo esille huoliaan, on tärkeää, että aikuinen, jolle hän huolensa ilmaisee, osoittaa kuulleen häntä. Mikäli lapsen esille tuomaan asiaan ei ole mahdollista heti reagoida, on siihen hyvä palata kuitenkin mahdollisimman pian. Lapsi ei välttämättä myöhemmin enää ole valmis uudestaan puhumaan asiasta. Joskus lapsi tuo esille huolensa käyttäytymisen tai toiminnan kautta. Myös tällöin on hyvä pysähtyä tai palata tilanteeseen heti, kun se on mahdollista ja rohkaista häntä kertomaan, jos hänellä on mielessä jotakin, mikä häntä painaa. Hänen kanssaan voi miettiä, kuka olisi sellainen turvallinen aikuinen, joka ymmärtäisi häntä ja jolle hän voisi kertoa huolistaan tai peloistaan.

Huomioitavaa

- Järjestä rauhallinen ja kahdenkeskinen tila ja paikka.
- Osoita lapselle ilmein ja elein, että olet kiinnostunut lapsen kertomasta ja otat sen vakavasti.
- Pysy itse rauhallisena mitä tahansa lapsi sinulle kertoo tai ilmaisee.
- Kuuntele lasta ja rohkaise puhumaan.
 - ”Lapsella on lupa puhua kaikesta mikä painaa.”
- Kiitä lasta puhumisesta ja osoita ymmärrystä kertomisen vaikeutta kohtaan.
 - ” Olen iloinen siitä, että kerroit” .
 - ”Olet todella rohkea, kun puhut, se on oikein.”
- Vapauta lapsi vastuusta, syy ei ole hänen.
 - ”Se, mitä tapahtui ei ole sinun syytäsi.”
 - ”Aikuisen pitää tietää, mikä on oikein ja mikä väärin.”
 - ”Kukaan ei saa sinua syyttää eikä rangaista.”
 - ”Kukaan ei saa uhkailla sinua eikä kieltää puhumasta.”
- Ota vastaan lapsen tunteita hyväksyvästi ja myötäeläen.
- Auta lasta kertomaan, mutta älä painosta häntä siihen (ks. 4.3. Toimintaohje lapsen kanssa työskenteleville s. xx)
 - ”Hyvä kun kerrot, kerro vaan”.

- Käytä lapsen omia sanoja, termejä ja kommunikointikeinoja.
- Pyydä tarvittaessa piirtämään tai näyttämään se, mitä tapahtui.
- Anna lapselle tietoa hänen oikeudestaan elää turvassa, saada aikuisten apua ja hyvää kohtelua.
 - ”Kukaan ei saa sinua satuttaa (tukistaa, läpätä, lyödä) tai koskea sinun omiin, uimapuvun alla oleviin alueisiin (pylly, pippeli, pimpsa, rinta) eikä myöskään pakottaa sinua koskettelemaan itseään tai jotakuta toista”. Käytä niitä sanoja, joita lapsi käyttää kaltoinkohtelun kuvaamisessa.
- Kerro lapselle, että teet parhaasi hänen auttamisekseen ja siksi et voi pitää asiaa omana tietonasi.
- Pidä lapsi toimijana/osallisena omaan elämäänsä.
 - Kysy lapselta, mikä hänelle olisi nyt tärkeintä – mikä häntä auttaisi eniten.
 - Kysy, kenelle asiasta hänen mielestään pitäisi ensin kertoa ja millä tavoin.
 - Ota huomioon lapsen pelot ja mieti hänen kanssaan, mikä niitä vähentäisi.
 - Pidä lapsi tietoisena asioiden kulusta ja hänen turvaansa vahvistavista aikuisten päätöksistä.
- Osoita lapselle, että sinä olet kuullut häntä ja uskot häntä, vaikka tutkimuksellinen tai juridinen näyttö ei olisi riittävää lapsen kertoman vahvistamiseen.
 - ”Minä kyllä uskon, että olet puhunut totta.”
- Vahvista aina kun se on mahdollista lapsen omia turvataitoja ja selviytymisen kokemusta.
 - Kiitä ja kehu siitä, mitä lapsi on tehnyt hyvin itsensä suojelemiseksi ja avun pyytämiseksi.
 - Mieti hänen kanssaan, miten hän voisi toimia, jos vastaavaa vielä tapahtuisi.
 - Kerratkaa turvaohjeita: 1) Sano Ei, 2) Lähde pois, 3) Kerro turvalliselle aikuiselle.
 - Harjoitelkaa tilanteissa toimimista esim. näytellen, nukkien ja symbolien avulla.